

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. Karlsruhe 504

[S.l.], [11./12. Jh.]

Prognostica Herimanni de defectu solis et lunae necnon de equali lunae
per zodiacum discursione et ad solis coitum recursione

[urn:nbn:de:bsz:31-35452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-35452)

Contu recursione.

Ignorantia heri de defectu soli illum. necu
deequilung perodiaci dicursione. I ad soli

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
V
X
Y
Z

LUNA ut notū ē unoquoq; m̄se
idē acontu suo cū sole usq; adpxi
mū contū. totū zodiaci ambitū
circuit. & insup quantū sol toto
ipso m̄se cucurrit. Unde fit. ut
in xviii annis id est cccxxv
mensib; suis inq; b; cū solari cursu
coequetur. xviii vicib; ampli quā
numeros sit m̄su idē ccliiii vi
cib; zodiaci circulū eā lustrare
necesse sit. Verū in eo tēpori spatio
q̄ semel zodiaci circuitū pmetit.
totā etiā latitudinē ei q̄ xii partiv
oputat ut calcidius macrobiūq;
testes sūt. a septentrionali extrenu
tate ad australe emetiendo. indeq;
rursū remetiendo. sicq; eclipti
cā lineā bis transeundo puagat
Certū ū ē qd̄ q̄tenscūq; luna eclyp
ticā lineā attingit. si ipsa hora co
it ei cū sole q̄ circa eandē sc̄p cur
sitat lineā conuenerit. intuentu
robictu ipsiv solaris nobi defect
tio luminis attingit. t si plena tē
diametro a sole distat. ipsā tē
nē molū ūbra incurrere. t t̄q; ob
positione ab aspectu solis p̄hiberi
eoq; eā eclypsin pati necesse ē. Un
de si placet q̄nto tēporis spatio zo
diacū lustrat circulū diligentiv
uestigem q̄ntoq; solis repetat contū
n̄ signi respiciam? q̄tin horū alē
dece decece mille.

ω ↑ ꝛ

na collatione q̄ndo alē utri lu
minū defect naturalit accidat
n̄ forte latē aliq̄ eoz cursu
iq̄lita nos fallat. dno donante
sic de n̄nullis legit̄ philo sophi
inuenire ualeam. Ergo pliniv
aliq; quā plurimu maiore n̄ri
lunā unūqdq; signū. ii dieb; vi
horū. t ss unū horū. totū ū zodi
acū in xx vii dieb; t vii horū
dixerit transcurrere. S; m̄ dili
genti inq̄renti. S; horū unū. t
paulo plus ciciv illi tēpori spatio
eundē cursū uidet̄ pagere. Qd̄
facile licet hoc m̄ p̄bes. xviii
annoz cyclis inq; ut om̄ osenti
unt. lunari cū solari cursū coe
quetur vi decece xxxviii die. t vii
horas habere p̄bat. S; si luna in
una circutione signiferi xxvi
dies. & vii horā plenā osumeret.
numirū in ccliiii circutionib;
vi decece xlii die. t xvi horā sibi
usq; paret. atq; lxx horū idē ii
dieb; ac deince. t xxii die ab
legitimu t̄minū iusto tardi oc
curreret. Si ū una circutio
xxvii dieb; t vii tantū horū cō
tenta foret. ccliiii ū repetita
vi decece xxxii die cū duab; ho
rū osiceret. atq; c lxxiiii horū
idē vii dieb; & xvi horū iusto ciciv
statutā metā p̄occuparet. Unde
ostat unūqueq; lunę circuitū

Solum hanc g...
xxvii die...
accipere...
octauę horę...
Quare m...
querendū rett...
ad circuitio...
lunę circū...
nali solis cursu...
S; nelongi u...
circuitu...
horū in...
deputat...
decece x...
t vii...
tantū...
coequationi...
hac n̄te...
cū s. & u...
distrib...
magi appi...
scilicet...
ad huc...
caq; ut si...
decece x...
v. p...
tantūq;...
coequationi...
ad huc...
pediente metā...
omissis int...
tēporūq; pa...
q̄b; nullom̄ ad...
posse p̄bare poter...
vii portuanc...
decece...
...

trib; hori. s. a s. horę a trib;
portuunculis. cū sss unū illā cō
ficere cognoscim. Cū g̃ hęc ita
teneam. ad illi etiā q̃ntitatē tē
pori q̃ luna a solī cotu a deundē
denuo redit. m̃sēq; suū p̃ficiet.
speculationē ouertam. S; q̃a de
hui ad certū inuenienda q̃ntita
te p̃ dē n̄ sine labore icōpoto
n̄o sat egim. nō qd̄ ibi inueni
m̄ memorandū poti quā recon
sendū putam. Ibi q̃ppe diuis o
eqlit̄ p̃cc xxxv mensē lunę
decennouenali cyclo. unūqueq;
lunare m̃sē xxviii die xii horā
iii puncto lunare. xxxiii par
ticulā inuenim̄ accipere. dimi
diūq; m̃sis eidē inq̃ luna diame
tro a sole elongata pleni lunū
factū. t̄ ad solis cotū reūsa aliu
m̃sē reincipit xxviii die xii
hori. i puncto. a xl particulā cog
nouim̄ ostare. punctū aut̄ q̃ntā
partē horę & particulā xl vii
puncti portione ibi decem m̃s
uocitari. hęc itaq; de lunari cur
su a recurso p̃dicti modi ac rati
onib; inuenta p̃sentī itentioni
iaceant fundamenta. q̃a nullo con
uelli posse arbitram. n̄ parit̄ t̄
solī ilunę idecennouenali cyclo
pura q̃m a patrib; accepim̄ coeq̃
tio destruat. t̄ luna suā p̃xodia
cū circuationē. t̄ ad solī cotū

recursionē. m̄ pluxiorib; m̄
breuorib; tēporē spatii pagere
certis documtis t̄ exp̃m̄ti de
monstretur. Verū si hęc inuulsa
p̃manent. planū ad sequentia
ostruenda aditū p̃bent. Nā cū
sol sep̄ penē eclipticā lineā cur
sū suū agitare n̄ desinat. luna ū
ut sup̄ uestigatū ē eandē lineā
p̃ xiii die. xv s horā. xlvi q̃les
sup̄ monstraui portuunculā in
cessant̄ reuisat. sempq; ipsa p̃
xiii die. xviii horā. i puncto
& xl particulā alternat̄ t̄ cū sole
coeat. t̄ diametro ab eo distan̄ ple
nissima appareat. si ab una q̃libet
eclipsi solis q̃ndo haud dubie
sub ipsa ecliptica lineā luna co
itu t̄ poti inuentu suo ipsum
abscondit. inchoante ipso nume
ros id̄ xiii die. xv s horā. xlvi
particulā. xiiii die. xviii horā.
i punctū. xl particulā. simul
currere faciam. nimirū n̄ fallo
p̃ q̃ntū tēp̄ q̃ hora iterū eadē
in lineā hūsdē luminib; t̄ ueni
entib; t̄ diametro distantib; alte
ri eoz defectio fiat. ratione ne
cessaria op̃hendere poterim̄.
Si enī p̃porē numerū hora q̃ ecl
pticū locū luna attingit in da
gari potuerit. p̃sequente ū a
pleni lumi reoit̄ tēp̄ uesti
gari ualuerit. qd̄ obstat n̄ uideo

docū p̃uiriq; n
uicima calc
futurā eclip
ere ualeam.
inunū uenit
liber hominib;
sis qd̄ sine la
poterit. op̃na
q̃sdā q̃s ad
pactari inueni
ualibet die t̄ hor
ecliptica lineā
ad eā reuersur
celert̄ cōph
hoc m̄ collig
insolari natu
v dieb; i vi ho
s horā. xlvi
ad eclipticū le
pleat. inuenit
ccc lv du
portuunculi
s horā. xv s port
ad huc annu
p̃lo x die. vna s h
culā uelut p̃pac
inuat̄ tantū dē a
die. xv s horā. i x
sup̄ peruenit
sup̄ abundanc
scribe. hoc modo

quodocumque putrumque numerum ad eide horum vicinia calculando dixerunt. futura eclipsin pnosse ip dicere ualeam. S; qd hoc dcur sus unum duent numeru n aq; libet hominib; sine abinge mosis qd sine labore inueni ri poterit. opendiosu duxire gulas qsd ad in star lunariu epactaru inueni subscribere. p q qualibet die t hora quantum luna abecliptica linea discesserit. t qn do ad ea reuerfura sit. diligens qsq; celerit cophendere possit. Hasu hoc m collige. **U**ide q qu ens in solari naturali anno. id ecc lxv dieb; i vi hori luna xii die xv s hora i xlv portuuncula id sua abeclipticu locu recursione opleat. inuenit ea xx i vi recur rente ecc lv die i vi hora cu l iii portuuncula oplere. ix die is hora i xs portuuncula deso laria ad huc annu restare. Unde ipso x die. vna s hora. i xs portuuncula ueluti p epactis accipe. hisq; annuatim tantu adde. & semp xii die xv s hora i xlv portuuncu las ubi percuerint recide. i quod his sup abundauerit p epactis asseribe. hoc modo

Epactarum abeclipticorum. Harum

x	d	is	h	xs	p	ii	itaq; e
xi	d	xi	h	xxviii	p	iii	paetarum
xii	d	xxi	h	iii	p	iiii	hec e
xiii	d	xviii	h	xviii	p	v	ratio.
xiiii	d	vi	h	xlii	p	vi	Inqliba
xv	d	xviii	h	vi	p	vii	anno
xvi	d	iii	h	xxxiii	p	viii	qlibet
xvii	d	v	h	xliiii	p	iiiiii	hora
xviii	d	xv	h	iiii	p	x	cuscia
xix	d	s	h	xxxvi	p	xi	qndo
xx	d	xs	h	is	p	xii	luna
xxi	d	xii	h	xii	p	xiii	ineclip
xxii	d	xxis	h	xl	p	xiiii	ticali
xxiii	d	viii	h	iiii	p	xv	neafit.
xxiiii	d	xxvii	h	xxxii	p	xvi	t qndo
xxv	d	xviii	h	xliii	p	xvii	inde
xxvi	d	iiii	h	viii	p	xviii	discesse
xxvii	d	xiiii	h	xxv	p	xiiiiii	rit si
xxviii	d	xv	h	xlii	p	i	te p i

Annū u. iii. pluresue futurū ei statū scire libuerit. p senta ei statū pmas. sedas. ternas. aliaue sequen tes iuxta numerū annoz epacta adicia a p q; libet anno qlibet hora qntū tēpori abecliptico loco discesserit inuenit. Unde qd qliba stat t poti cursu ei p latitudine zodiaci pauciam cognit e. qtu modū diligentib; me facere puto. si in pmo iuxta copotū usitatū de cennouenalis cycli anno in sin gloz msiū k uespere scilicet in

applicare studui. ut horū ad epac
tas coniunctione. in hora quolibet
penē certā lunę a sole pgressio
nē ualeā inuenire. **FACITAE**

ii	x	d	xxi	s	h	Sig uolue
iii	xxi	d	xvii	s	h	ris in quolibet
iiii	iiii	d	ii	s	h	decennoue
v	xiiii	d	xxiii	s	h	nali cycli
vi	xxiiii	d	xx	s	h	anno inciu
vii	vi	d	o	s	h	qua initio
viii	xxv	d	ii	s	h	mensis in
ix	xxvi	d	xxii	s	h	occubitu
x	viii	d	vi	s	h	solis inchoan
xi	xx	d	v	s	h	tis lunę e
xii	i	d	xiiii	s	h	tate inue
xiii	xiii	d	x	s	h	nire. sume
xiiii	xxv	d	vi	s	h	asscriptae
xv	iiii	d	xvi	s	h	de anni epac
xvi	xxv	d	xiii	s	h	ta. eiq. msi
xvii	xxvi	d	x	s	h	ipsius regu
xviii	vi	d	xvii	s	h	lare unge
xix	xxvii	d	xv	s	h	et in numer
xx	i	d	xxviii	s	h	que iuncta

one percatul lunare mense. id est
xxviii dies. xii hora s. hore no
pleuerit. t eo adempto remanse
rit. lunę etate indicabit. Infra
msem uero. inuenit in initio
m sis etati que qd ia ex mense
defluerit adice. e eode modo
si qd inde concuerit lunarem
mensē n coequerit. t ipsū excē
serit. lunę etā erit.

Re vt t ad inueniendū cottū t plem

Jan	viii	d	xxi	s	h	S; hoc e	ii p. xxii p
Feb	xi	d	viii	s	h	diligent	iii p. xxiii p
Mar	x	d	ii	s	h	obseruan	iiii p. xxiiii p
Apr	xi	d	xiii	s	h	dū ut in	v p. xxv p
Ma	xii	d		s	h	bissextili	vi p. xxvi p
Iun	xiii	d	xi	s	h	anno p	vii p. xxvii p
Iul	xiiii	d	xxiii	s	h	insertū	viii p. xxviii p
Aug	xv	d	x	s	h	bissextili	ix p. xxix p
Sept	xvi	d	xxi	s	h	Ink or	x p. xxx p
Oct	xvii	d	viii	s	h	adein	xi p. xxxi p
Nov	xviii	d	xx	s	h	cepsu	xii p. xxxii p
Dec	xviiii	d	vii	s	h	hil dep	xiii p. xxxiii p

fatis coputationib; adimas. In pmo
aut p bissextili anno vi hora semp
subtrahas. in scdo xii. initio xviii.
Tota enī p or calculatio iuxta natu
rales solis annos id: ecc lxxv dies
& vi h coputata pcedit. Et qd uul
gares anni nri integros sibi tantū
dies assumunt. & in qrtū annū bi
sextilo incrementū id vi annuati
hora donec integrū copleant die
differ. e sequen e ut et calculatio
nra q naturali cursu uicini acce
dere nitit. ipsis qss assupsit annu
ati vi hori mutile. uulgarē copu
tationi ut die singulo mses tan
nos uespere incipiat tēperetur.
ipsiq; s ueto in loco sui etā bissex
q dilat e aditiat. S; ut singula hec
aliq n incerto pbē exemplo. uide
am in eclipsi soli q in ipsa lunę in
censione naturalit euenire debet.

cū anno dnice incarnationis .i.
 xxxiii. iul. iul. circa ^{ta} vi diei hora
 luna sed in antiqua calculatione
 xxvii. di. igit. anctia iuxta copu
 tatione nram tantū luna a sole
 distaret. Sumam q̄ ei annu qui
 vii decennouenali cycli fuit
 epacta. xvii die. ii. ss. s. hore ei q̄
 iunū m̄se regularē. xvi. die. xix. &
 ss hore copulem. i. x. h. simul q̄a
 p̄m p̄ bissextū annū fuit. vi. hora
 auferam. iul. iul. uere incho
 antib. lunę etate. in xviii hori. a
 iii circū hore unū ^{portionibus} partē iuueniē
His simis eiusde xxviii die. uq̄ ad
 iii. iul. aea ipsa die xii hora
 noctnas & vi diurna adiungim. xx
 die. xviii. vii. dies. xii. hora. ss. s. ipsū sci
 xviii hore. ss. licet lunare m̄sem iā iā cōpletū
 f. Adiuueni lunāq̄ in cōitu solis eē reperiem.
 da eclipte. I tē sinq̄ta parte latitudinē zodi
 xviii die. vii. h. aci tē fuerit adiuuenire uolum.
 cu p̄. Medicat ad hunc usū nihilomin sup̄ dictā
 in die. xv. h. eide vii annu epacta id. duo die
 lvi portione. iiii. h. xxxiii portione sum
 portione unū m̄. eisq̄ unū m̄se regularē id est
 xv. die. iii. hora. xli. portione
 medicat leuis. lā iungentes. vi. tūde hora aufera
 m. i. x. die. i. hora. xvi. portione
 lē lunā ab ecliptica linea discessis
 se intrante unū op̄hendim. Quib.
 fixxvi m̄se eide die. i. xviii hor
 ut sup̄ cōiungim. indeq̄. vi. xiii
 die. xv. h. xli. portū. id. xxviii die.

& vi. h. a. x. u. port auferim. xii
 die. xi. h. lvi. port. lunā ab eclip
 tico loco digressā. iāq̄. primam
 illi partē redeunte tenere
 cognoscimus. Quare quia ibidē
 solē q̄ p̄ duas mediā zodiaci tēt
 plinio & beda uagat partē. lati
 tudine q̄q̄. sua plusq̄. unā partē
 occupantē offendit. it̄ uentu suo
 eū quāuis n̄ totū occulten̄ eclipsin
 ei effectit. Itē ut in lunę eclipsi q̄
 i. xl. vii. anno dnice incarna
 tionis xvii. k̄. sept̄. circa t̄nam
 nocti. h. luna sedm̄ antiquā copu
 tationē xiiii. die. mediantē facta
 ē idē tēptem. Sumam eiusde
 annu q̄ cycli decennouenali. y. fu
 it. epacta id. xii. die. xviii. ss.
 hore. unctiq̄. regularib. augūti
 m̄se. scilicet xv. die. x. hore. & vi
 horis q̄a tē primū p̄ bissextū annū
 fuit tūde inde ablati. inueniem.
 in augusti initio lunę etate. xxviii
 dierū. iiii. horarū. Sicq̄. annume
 ratis usq̄. ad p̄ fatā eclipsin exaug
 m̄se. xv. die. & iii. hori. medietate
 f. re. lunari m̄se id. xviii die. xvi
 h. inueniem. lunāq̄. diametro
 a sole distasse p̄bam. Assuptū etiā
 nihilomin alii eide annu epactis
 id. xii. die. xv. h. hori. xviii. port.
 regularib. q̄. auō. ad uncti. id. uno
 die. xv. hori. i. portione. iterūq̄.
 vi. hori. ablati. in k̄. auō. lunā abe

doctū ple
 alui xxviii
 us. xvi. h. ss. h.
 medietā xviii
 xviii hore. ss.
 h. Adiuueni lunāq̄
 da eclipte
 xviii die. vii. h.
 cu p̄. Medicat ad
 in die. xv. h.
 lvi portione
 portione unū m̄
 xv. die. iii. hora.
 medicat leuis.

ptica linea xx h
 illi distare cognosc
 die. xiii. h. adu
 iungente. u. die.
 portione lunā a
 h. duā partē dig
 m bra terre laber
 em. hęc sedm̄ de
 uā partib. accep
 caris cōiugationē.
 duā ut sup̄ du
 ad solē cōm̄ recu
 putando collegu
 tatio tota inu
 scripsi. Que si
 fellerunt. n̄ eim̄
 e in solē lunęq̄. c
 ordiāq̄. ad purū
 huc diligentior
 castorib. p̄ q̄ren
 in laboris mei p
 la cursui t̄ p̄ p̄
 t̄ t̄. **Inciert**
 Composit q̄ dda
 uulū. uatorib.
 rumū q̄ d̄ in moc
 ostendim̄. pali
 u. itq̄. suspens
 consueri i orthog
 uerabile ha
 yguū. in latere l
 u. signa t̄ m̄se
 t̄ t̄. uat. a de t̄
 m̄. f̄. a. p̄. pat

cliptica linea xx h a xcv. portuun
culi distare cognoscim. Quib; nē
xv die aui h adusq; ipsā eclipsin
adiungent. u dies. v u s. h. xlviii
portuunculi lunā ab eclipticaline
idē duā partē digressā. q̄s etiam
umbra terrē labere credit inue
niem. Hęc scdm̄ decennouenale
quā a patrib; accepim̄ lunari sola
ri cursu cogitationē. eglēq; lunę p
zodiacū ut sup̄ dixi discursione
ad solis contū recursionē. diligent
cōputando collegi. in eglēta cui cō
putatio tota inuitū nō fallat. p̄cer
tī descripsi. Quę si aliq̄ndo in aliq̄b;
fefellerint. n̄ cīm ut a patrib; t̄di
ta ē in solis lunęq; cursib; eglētatē
cordiāq; ad purū in eē p̄uto. eāq;
adhuc diligentiorib; talū rerū
exq̄sitorib; p̄q̄rendā suadeo. ore
tam̄ laboris mei p̄ quē aliq̄d natu
rali cursu t̄ppinquū inueni n̄
penitet. **INCIPIT ORSVKA HO KOLONGU**

Componit̄ q̄ddā simplex a par
tūculū uiatorib; oroloicū in
strumētū qd̄ in modū tereti iēglē
grositudinē pali t̄ ce. lindri for
matū. atq; suspensū. in sūmitate
transuersi i orthogonali affixū
tertiū uertibile habet schoterū.
q̄ p̄gurū in latere lineatā p̄ singu
laxū signa. t̄ m̄ses umbra sua cer
tā attingat a de t̄minet hora. Cu
ius m̄surā p̄t̄ p̄astrolabu ratio

nē potui inuenire sic iussisti kme
fr̄ v̄ve renhari dilucide ut possū
t̄ptabo describere. In p̄mi itaq;
circuitū ei in sena int̄ualla ducti
asūmo deorsū linei diuido. i hęc
seni signi inq̄b; die crecunt. idē
cap̄corno. aq̄rio. piscib; ariete.
tauro. a geminis. i scribo a inde
reuertens. reliq̄ sena decrecentiū
t̄idē dierū signa i inq̄ntitate die
rū cōparib; copulo. cancrū uideli
cet geminū. leonē tauro. uirginē
arieti. piscib; librā. aq̄rio scorpiū.
sagittariūq; cap̄corno. Deinde q̄a
in medio singulorū signorū singuli
m̄ses ordiunt. p̄fata sex signorū
int̄ualla i duo t̄idē ductis ut p̄u
lineis singula diuido. ita xii. in
toto circuitu int̄uallū effecti. p̄mū
horū qd̄ uidelicet sagittariū p̄tre
ma a cap̄corni p̄ncipia etinet. de
cēbri m̄si in cui medio solstitiū hie
male etingit de p̄uto. Sequētia bina
int̄ualla ianuario. eiq; cōpari no
uēbri etribuo. Quartū cū q̄nto. fe
bruario. i octobri. Sextū a septi
mū martio a septēbri. inq̄ medi
etatis; bina eglēnoctia eueniunt.
ariesq; a libra int̄uū sumunt. de in
octauū cū nono a p̄li a auḡ. Cū deci
mo undecimū. manū teneant. i u
liū. Duodecimū qd̄ restat. qd̄ uide
licet geminorū extrema. i cancri
p̄ma gestat. i unū cū estiuo in me